

Justiits- ja Digiministeerium

Teie: 14.07.2026 nr 8-3/5359-1

Meie: 24.07.2026

Eesti Seksuaaltervise Liidu arvamus karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (lastevastaste seksuaalkuritegude aegumistähtaegade pikendamise VTK) kohta.

Eesti Seksuaaltervise Liit (ESTL) tänab Justiits- ja Digiministeeriumi olulise algatuse eest vaadata üle lastevastaste seksuaalkuritegude aegumise regulatsioon. Peame väga oluliseks, et ministeerium tegeleb tõsise probleemiga ning on arvestanud Rita Holmi, ESTL liikme, algatatud rahvaalgatusega.

ESTL toetab lastevastaste seksuaalkuritegude aegumistähtaegade olulist pikendamist. Seksuaalvägivalla pikaajaline mõju ning nende kuritegude varjatud olemus tähendab, et paljud ohvrid jõuavad õiguskaitseasutusesse alles aastaid või aastakümneid pärast toimepandud kuritegu.

Samas mõistab ESTL väljatöötamiskavatsuses toodud seisukohta, et aegumatuks peaksid jääma eelkõige inimsusevastased kuriteod, sõjakuriteod ning kuriteod, mille eest on võimalik mõista eluaegne vangistus. Karistusõiguse süsteemi terviklikkuse ja proportsionaalsuse seisukohalt on selline lähenemine põhjendatud.

Väljatöötamiskavatsusest ei selgu piisavalt, milliste sisuliste õiguspoliitiliste kriteeriumide alusel on kavandatud just kolm erinevat aegumistähtaega ega ka see, millest lähtudes on nende pikkuseks määratud just 15, 20 ja 32 aastat. Dokumendis viidatakse kuritegude erinevale raskusastmele ja Euroopa Liidus kujunenud poliitilisele kokkuleppele, kuid puudub analüüs, kuidas need kaalutlused väljenduvad konkreetsete aegumistähtaegade valikus.

Eriti vajab ESTL hinnangul täiendavat põhjendamist erinevus 15- ja 32-aastase aegumistähtaaja vahel. Ühelt poolt nähakse 15-aastane aegumistähtaeg ette laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjali tootmise ning lapse prostitutsioonis ärakasutamise raames seksuaaltegevuses osalemise eest, teiselt poolt aga 32-aastane aegumistähtaeg lapse vägistamise eest.

ESTL hinnangul ei saa lapse puhul rääkida õiguslikult kehtivast nõusolekust seksuaaltegevuses osalemiseks. Seetõttu leiame, et lapse seksuaalse ärakasutamise erinevaid vorme tuleks aegumise seisukohast käsitleda märksa ühetaolisemalt. Eesti Seksuaaltervise Liit toetab pikema aegumistähtaaja kohaldamist nii lapse vägistamise kui

ka laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjali tootmise ning lapse prostitutsioonis seksuaalse ärakasutamise korral. Väljatöötamiskavatsusest ei nähtu piisavalt, millised sisulised õiguspoliitilised kaalutlused õigustavad nende kuritegude puhul enam kui kahekordset erinevust aegumistähtaegades.

Täiendavalt juhib ESTL tähelepanu sellele, et laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjali puhul ei lõpe kannatanule tekitatud kahju materjali loomisega. Digitaalses keskkonnas võib selline materjal levida piiramatul ajajooksul ning põhjustada kannatanule korduvat taasohvristamist kogu elu vältel.

Positiivne on, et väljatöötamiskavatsus ise tunnistab, et laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjali tootmine, levitamine ja jälgimine põhjustavad kannatanule jätkuvat kahju ning võivad soodustada uute seksuaalkuritegude toimepanemist, sealhulgas tehisaru abil loodud materjali kaudu. Kui väljatöötamiskavatsus ise lähtub nende tegude pikaajalisest ja korduvast kahjust, vajab täiendavat põhjendamist, miks nähakse just nende kuritegude puhul ette kõige lühem aegumistähtaeg.

Samuti jääb ESTL-le ebaselgeks, kuidas on kavandatavas regulatsioonis käsitletud laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjali levitamist. Väljatöötamiskavatsus keskendub peamiselt materjali tootmisele, kuid digitaalses keskkonnas põhjustab kannatanule pikaajalist kahju just materjali jätkuv levitamine ja taaskasutamine. Leiame, et ka selle teo käsitlemine ning sellele kohaldatav aegumistähtaeg vajab seaduseelnõus selgemat analüüsi ja põhjendust.

Lõpetuseks soovib ESTL rõhutada, et peab väga oluliseks ka rahvaalgatustes tõstatatud teist ettepanekut – tagada lapsepõlves seksuaalvägivalla ohvriks langenud inimestele tõhus võimalus nõuda toimepanijalt tekitatud kahju hüvitamist. Loodame, et selle küsimusega tegeletakse seadusloome protsessis esimesel võimalusel ning seda ei lükata määramata tulevikku.

ESTL toetab lastevastaste seksuaalkuritegude aegumistähtaegade sisulist pikendamist ning loodab, et lõplik regulatsioon kujuneb õiguspoliitiliselt järjepidevaks, proportsionaalseks ning arvestab võrdselt kõigi laste vastu toimepandud seksuaalkuritegude tegelikku mõju kannatanutele, sealhulgas digitaalses keskkonnas toime pandud ja pikaajalist taasohvristamist põhjustavate kuritegude eripära.

Lugupidamisega,

Eesti Seksuaaltervise Liidu Juhatuse nimel, Ines Estrin, tegevjuht